

այսպէս ուրեմն սակաւապէտ եւ օակաւակեր անասուն մըն է։ Բայց կ'երեւայ թէ ջերմօգարած ինչ արաւ գրեթէ եղջերուն կենաց երկար տեւողութեան վրայ շատ փաստկար ազդեցութիւն կ'ընէ։ — Ասոր բուն իսկ ներհայն է ուղղը, որ ամենաջերմ գաւառաց մէջ իսկ մեծ գիմարկունութիւն կը ցուցնէ։ Եւ որ զարմանալին է՝ երկար ժամանակ առանց ջրոյ կրնայ ապրիլ։ Մեծ մտադրութեան արժանի է հեռ տեւեալ լուրը։ Ռուսական կառավարութեան լրագրիներէն մին մտաբար կը հաղորդէ թէ Ռուսաստանի հարաւային կողմերն երկայն ժամանակէ ի վեր ուղտն երկրագործութեան կը գործածուի։ Բազմաթիւ գեղացի երկրագործք ուղտերէ զատ ուրիշ ունենեւին անասուն չեն գործածեր, եւ նոյն իսկ կայսրածառանալը ուղտերն եզներէ եւ ձիերէ նտախագաս կը համարին։ Ուղտերը շատ շնչին թուով նաեւ եւրոպական Ռուսիոյ ինչ ինչ գաւառաց մէջ կը գտնուին։ Ուղտերը ցատկութեան անզգայանալով եւ միայն գետին խոնաւութենէ փախելով՝ կրնան բովազակ Ռուսաստանի մէջ նոյն իսկ Արեւմտեկէն անգին բնակիլ։ Բայց ուղտերս աստղածման առաքնիման պարագայ մը նպատամարտոյց եղած է, որովհետեւ արեւառածանալը չի կրնար ասոնց փնտել։ Եւ ասանց իսկ քառասունըայ զգուշութեան մէկ տեղէ միւս տեղ կրնան փախգործիլ։ Օրենպուրի, ուր աղտերն երեսուն տարիէ ի վեր միայն աղ փոխադրելու կը գործածուէին, այժմ՝ իւրաքանչիւր բնաւատ երկրագործ առ նուազն հարիւր ուղտ ունին, եւ գաղտերը հերկելու եւ մշակելու կը օգտուին։ Եւ ուղտերը զիւրեք անգրկաւառանն երկու թուղտն աւարամար՝ զգալաբար նուազած է եւ այժմ 30—70 ուղտի կ'որոճէ, երկասպասները 40—50, իսկ զոյր մը 75։ Ուրեմն բոլորովին անկարելի չէ, որ ուղտերն բերեմն նաեւ մեր գաւառաց եւ գիւղերու մէջ իբր օգտակար անասուն մշակութեան գործածուին։ — Աւելի նորոշան կ'երեւայ այն լուրը՝ թէ Պրաքիւիոյ բնակիչք նորագոյն ժամանակներս օճեր իբրեւ անային եւ բնասանի տնասուն կը գործածեն։ Սլաւոնի առաւելութեան եւ ոչ իսկ զոյգն նմանութիւնը կամ չուք կայ տալէ։ Պրաքիւիոյ բնակիչք այս օճերը՝ իրենց տանց մէջ տիրապետող մեծ մկերը ջնջելու կը պահեն։ Սոյն այս մկերաբնէրը վերագ օճերու մէկ տեսակին կը վերաբերին։ Ռիօ տը Եւանիլոյն, Բերնապուլոյն, Պասիտոյն եւ այլ շատ մը շուկաներու մէջ այսպիսի օճերը 1—1½ տոլարի կրնան գնուիլ։ Ասոնց՝ որ բոլորովին անփնտս են մարդկան, բոլոր օրը կը քնանան, յերկային կը սկսին իրենց օրը որսալու, բոլոր տունը սոցոսկելով կը պտտին, եւ առաջ օստմամբ մկանց ծածրակէն կը բռնեն եւ ուղնայտը կը ջնջախեն, բայց չեն ուտեր։ այլ միայն յարեւախոնութենէ կ'որոտան։ Ոյտուէ կը վարժին իրենց բնակարանին որ թէ ընչ մը հեռաւան, դարձեալ կը գտնուի։ Ուրեմն ի գեղ է բռնէ հոս թէ իւրաքանչիւր աղի իւր սեփական սպիտութիւններն ունի։

ՅԱՂԱԿԱՆ ԾԵՍՈՒՄԸ

Վիեննա, 25 Յուլիս, 1892:

Ամբողջ Եւրոպայի մտադրութիւնը գրաւած էր եւ ղեկ կը գրաւէ ամսոյս մէջ մտղծայոյց համաժարակն եւ իւր վտանգը դէպ ի Եւրոպա յառաջանալու։ Ախոր սաստկապէս ծարակելով ի Միւշէդ՝ անցաւ յԱնդրկասպեան երկիրն եւ շուտով նաեւ Բաղդի մէջ սաստկանալով սպառնացաւ Կովկասի։ Բայց ի Կովկաս շատ չկրցաւ զօրանալ քաց ի Բաղդէն՝ որ շատ յԱտրաքան, եւ անկէ ի խորս Ռուսաստանի յառաջանալով զօրացաւ եւ ասով նաեւ Եւրոպիոյ վտանգը մերժեցաւ։ Եւրոպական պետութիւնք ի հարկէ ամէն խիստ միջոցներ ձեռք առին ախորն միտքն արգիլելու։

Անգղիոյ մէջ նոր քնտրութիւնք եղան լմնացան եւ արդիւնքն այն եղաւ որ երկու մեծ կողմակեցութեանց ոյժը գրեթէ հաւասար եղաւ։ Կլատսթոնեանք թէւ յաղթող են իւր 40 ժայնից առաւելութեամբ, որով այժմու վարիչ պաշտօնարանն անշուշտ պիտի ստիպուի նրաժարիլ, քայց Կլատսթոնի մեծամասնութիւնը շատ տեսակ խմբերու բաժնուած է։ Իռլանդական երեսփոխանք շատ զօրացան եւ թուով իւր 80 ըլլալով՝ նմար են երկու մեծ կուսակցութեանց մէջն։ որ կողմն հակին այն կողմն առաւելութիւն կ'առնու։ Ցայժմ Կլատսթոն տէր է ասոնց՝ այնու որ իւր նպատակն է Իռլանտայի ինդիքը վերջացրնել։ Ցախորդ դէպքերը պիտի ցուցնեն թէ ինչ եւ պիտի ունենան անգղիական ներքին գործքերը։

Գերմանիոյ մէջ սաստկացաւ Պիգմարք իշխանին եւ կառավարութեան մէջ եղած գժտութիւնը՝ իշխանին Վիեննայց ելլելէն վերջը, այնպէս որ պաշտօնապէս ծանուցուեցաւ որ հաշտութեան լուրերը որ յերեւան ելած էին՝ ճիշդ չեն։ Գերմանացիք բաւական ժամանակէ ի վեր ինտրոյ մէջ էին թէ պէտք է 1900ին

տիեզերական ցուցահանդէս ընելի Պերլին թէ ոչ: Մինչ Գերմանացիք կը տատամէին Գաղղիա կանխեց որոշեց 1900ին ընել նոյնպէս տիեզերական ցուցահանդէս մը, այնու որ Գաղղիա կանոնադրապէս 11 տարի անգամ մը նոյնպէս վարուած է: Գաղղիոյ այս կանխելը գէշ տպաւորութիւն ըրաւ ի Գերմանիա, որ սկսաւ ծգնել 1898ին կազմելու ցուցահանդէսը, բայց ղեկ որոշում չէ եղած: Այս առթիւ առաջարկութիւն եղաւ որպէս զի սոյնօրինակ դէպքեր չպատահին, միջազգային դաշաւքը կանոնաւորել ցուցահանդէս կազմելու սովորութիւնը:

Երկար վիճարանութիւններէն ետքը Աւստրիա ընդունեցաւ դրամական նոր օրէնքները, որով իւր այժմու դրամահատական դրութիւնը հիմնապէս փոփոխութիւն կրեց: Ըստ նոր օրինաց՝ ոսկին առնուեցաւ հիմն այսուհետեւ հատանելի դրամոց. եւ այնուհետեւ փակուեցաւ երեսփոխանաց ժողովն ամառուան արծակուրդի պատճառաւ: — Հունգարիոյ վաճառականութեան պաշտօնեայ եղաւ Լուքաշ Պելա, որ հայազգի է եւ Կեդու հայաբաղաքին պատգամաւոր երեսփոխանն էր եղած: Հունգարիոյ լրագիրը իւր մասին շատ գովութեամբ կը խօսին:

Եռէտի եւ Եորուեգիոյ մէջ մեծ խնդիր կայ բաւական ժամանակ է վեր, բայց մանաւանդ յորմէ հետէ նորընտրութեանց մէջ նորուեգեան ազգային կողմնակցութիւնը զօրացաւ: Յայտնի է որ երկու այս պետութիւնը կապուած են իրարու հետ մէկ ինքաւորի իշխանութեան տակ ըլլալով, մինչ ներքուստ ըտրորովին անկախ են: Այժմ՝ Եորուեգիոյ կողմնակցութիւնը կը պնդէ որ նաեւ արտաքուստ ըտրորովին համագոր ըլլայ, ի մասնաւորի պահանջելով որ ուրոյն նորուեգեան հիւպատոսներ դրոյն շուտակաւններէն զատ, որ կրկին ծախք պիտի պատճառէ: Այս խնդրոյն պատճառաւ ծագած պաշտօնարանական ձգնաժամը դեռ չէ լմնցած:

Անգղիա Մարոքքոյի հետ բանակցութեանց մէջ էր իւր Սմիտթ դեսպանի

ծեռօք. բանակցութիւնքն ի Փէս կը կատարուէին եւ նպատակ ունէին վաճառականական, հիւպատոսական եւ հեռագրական դաշինք մը կնքել, որուն մէջ Անգղիոյ կողմնէն նաեւ այլ Պետութիւնք եւ նաեւ Գերմանիա, որ իւր տաս տարի յառաջ նման խնդրոյ մէջ Գաղղիոյ կողմնէն բռնած էր: Գաղղիա միայն հակառակ իւր շահոց կը համարէր այս դաշնադրութիւնը, որ ի գլուխ գալու վրայ էր: Մակայն ըստ նորագոյն լրոց Մարոքքոյի Սուլթանը մերժած է Անգղիոյ առաջարկութիւնքն եւ բանակցութիւնք խզուած են: Թանկէլի կողմերն ալ խողովութիւնք կան, եւ Եւրոպական քանի մը տէրութիւնք նաեւ խաւարած են ապահովութեան համար: Լուր եղաւ, որ այսուհետեւ Գաղղիա պիտի փորձէ նման դաշինք մը կնքելու. բայց հերքուեցաւ այս լուրը պաշտօնապէս: Խնդիրն ասով անորոշ վիճակի մէջ է:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՈՍՈՒՄԵՆԿԱՅԵ

ՊԱՅՄԱՆԱՅԵ — Դրանսիոյ անդի Շիլաքեթուպոլիս քաղքին սկզբնաւորութիւնը, արտօնութիւններն ու արքունի կալուածոց վաճառումը. 224:

ՄԱՏԵՆԱԳՐԱԿԱՅԵ — Ամառնային ուղեւորութիւնից դէպ ի հայտ. 231:

ՀԱՆԴՈՍՄԱԿԱՅԵ — Մանրանկարչութիւն հայկական. 236:

ԳՐԱԿԱՅԵ — Տեսիլ Դանիէլի Եւթերորդ. 241: — Ազգային հրատարակութիւնք 1891 ամի. 243: — Տուցակ հայերէն ծեռագրաց մատենադարանին վատիկանու ի հոլովմ. 244:

ԹՂԹԱՅԵՐԻԹԻՒՆ — Օրուան խնդիրք. 247: — Մ. Խորենացւոյ մէկ նոր աղբիւրք. 250:

ԲԱՆԱՏԵՆԱԳՐԱԿԱՅԵ — Ի՞նչ մտայ. 254:

ՈՍԵՆԵՍԵԼԷ

ՆՈՐԱՐԻՐԷ — Նիցցայի վարդապետանք. 254:

ՏԵՆԵՍԿԱՅԵ — Ճերմկեղէններէ իւղը հանել. 254:

ՄԱՆԱՐԻՐԷ — Նորանշան ընտանի անասուններ. 254:

ԲՈՎԱՆԴԱԿԱՅԵ ՏԵՆԵՍԵԼԷ 255:

ՀՐԱՏԱՐԱՅԻՉ ԵՒ ՊԱՏԱՄԱՆԱՏՈՒ ԽՄԱՐԱԳԻՐ

Կ. ԲԱՓԱՅԵԼ Կ. ՊԱՐԱՆՉ

Վ Ի Ե Ն Ե Ն. Մ Ի Ի Բ Ա Ր Ե Ն Ե Ն. Տ Գ Ր Ա Ն